

Petíció a Fővárosi Önkormányzat részére

Porba fullad a főváros? Tiszta levegőt, egészséges környezetet!

A civil szervezetek mostani tüntetésükkel ismételten követelik a Fővárosi Önkormányzattól, hogy haladéktalanul tegye meg legalább azokat az intézkedéseket, amelyek rövid idő alatt viszonylag kis költséggel végrehajthatók (sőt, esetenként még jelentős többletbevételt is eredményeznek az önkormányzat számára). Elsősorban követelünk:

1. **Tájékoztatást!** Targyszerűen ismertessék a levegőszennyezés mértékét és veszélyeit, valamint a lehetséges megoldásokat.
2. **Előnyt a tömegközlekedésnek!** Tegyék vonzóbbá a közösségi közlekedést. Mindenekelőtt biztosítsák, hogy a tömegközlekedési járművek mozgását a lehető legkisebb mértékben zavarja az egyéb gépjárművek forgalma.
3. **Dugódíjat!** Korlátozzák a személygépkocsi-forgalmat a dugódíj mielőbbi bevezetésével és egyéb eszközökkel. A befolyt összegeket a közösségi közlekedés fejlesztésére fordítsák.
4. **Kevesebb teherautót!** Tovább ésszerűsítsék az áruszállítást.
5. **Kerékpár- és gyalogosbarát várost!** Biztosítsák a feltételeket ahhoz, hogy a kerékpározás a közlekedés egyenjogú résztvevője lehessen, és hogy a gyalogosok kényelmesen és biztonságosan közlekedhessenek a járdán.
6. **Több zöldet a városba!** Óvják és fejlesszék a zöldfelületeket.

Az elmúlt napokban Belgium egyik régiójában a porszennyezés koncentrációja megközelítette a köbméterenkénti 70 mikrogrammot. A régió kormányzata felkérte az ipart a kibocsátások mérséklésére, az autósokat pedig a sebesség csökkentésére. Egyúttal bejelentette, a koncentráció további növekedése esetén forgalomcsillapítási intézkedéseket vezet be.

Budapesten a levegő porszennyezettsége gyakran lépi túl a köbméterenkénti 70 mikrogrammot, nem ritkák a 150-200 mikrogrammos értékek sem. A vonatkozó jogszabály szerint a koncentráció egy évben legfeljebb 35 napon haladhatja meg az egészségügyi határértéket, vagyis a köbméterenkénti 50 mikrogrammot. Budapesten viszont az elmúlt évek során a 35 nap többszörösén lépte túl a légszennyezettség a határértéket. Az önkormányzatnak minden évben már a 36. ilyen napon haladéktalanul tájékoztatnia kellett volna a lakosságot, valamint intézkedési tervet kellett volna kidolgoznia és végrehajtania a légszennyezés csökkentése érdekében.

A porszennyezettség tekintetében Budapest Európa egyik legszennyezettebb nagyvárosa, és Közép-Európa városai között is igen kedvezőtlen helyet foglal el. A fővárosban ezek hálnak meg, százezrek betegszenek meg a légszennyezés miatt. Az asztmások száma 1980 óta a tízszeresére, a tüdőrákosoké több mint háromszorosára nőtt. A gyerekek között is terjed az asztma, az allergia, ami régebben egyáltalán nem volt jellemző. A levegőszennyezés százmilliárdos károkat okoz, lerontva nemcsak a főváros élhetőségét, de nemzetközi versenyképességét is.

A Fővárosi Önkormányzat a legutóbbi időkig nem hozott semmilyen intézkedést, és ráadásul mélyen hallgatott a veszélyekről is, holott világszerte számos város példája bizonyítja, hogy rövid idő alatt elfogadható költséggel hathatós intézkedéseket lehet hozni a levegőszennyezés csökkentésére. Sajnos azonban itthon még ma is történnek a helyzetet számottevően rontó lépések is.

Jelen Petíciót aláíró civil szervezetek nagyra értékelik, hogy az utóbbi időben lassan a Fővárosi Önkormányzat is elkezdett a környezetvédelemnek megfelelő lépéseket tenni, amiben nagy szerepe van a nyomásgyakorló és szakértői javaslatokat betérjesztő civil szervezeteknek.

Követeljük, hogy a Fővárosi Közgyűlés által 2006 májusában elfogadott Levegőtisztaság-védelmi Intézkedési Program minden pontjához 2008 májusáig készítsenek részletes intézkedési tervet konkrét határidőkkel, felelősökkel és előirányzott forrásokkal. A különösen fontosnak tartott intézkedések 17 pontos listáját Petíciónkhoz csatolt mellékletünkben megadjuk, ezek megvalósítását haladéktalanul meg kell kezdeni.

Budapest, 2008. február 17.

Levegő Munkacsoport Greenpeace Magyarország Magyar Kerékpárosklub Critical Mass
Zöld Fiatalok Védegylet Nagycsaládosok Országos Egyesülete TAVASZ Egyesület

A Fővárosi Önkormányzat részére átadott Petícióhoz

Tiszta levegőt, egészséges környezetet!

A civil szervezetek mostani tüntetésükkel ismételten követelik a Fővárosi Önkormányzattól, hogy haladéktalanul tegye meg legalább azokat az intézkedéseket, amelyek rövid idő alatt viszonylag kis költséggel végrehajthatók (sőt, esetenként még jelentős többletbevételt is eredményeznek az önkormányzat számára). Elsősorban követelünk:

- **Hiteles tájékoztatást!**
- **Előnyt a tömegközlekedésnek!**
- **Dugódíjat!**
- **Még kevesebb teherautót!**
- **Kerékpár- és gyalogosbarát várost!**
- **Több zöldfelületet a városba!**

Az elmúlt napokban Belgium egyik régiójában a porszennyezés koncentrációja megközelítette a köbméterenkénti 70 mikrogrammot. A régió kormányzata felkérte az ipart a kibocsátások mérséklésére, az autósokat pedig a sebesség csökkentésére. Egyúttal bejelentette, hogy a koncentráció további növekedése esetén forgalomcsillapítási intézkedéseket vezet be.¹

Budapesten a levegő porszennyezettsége már régóta gyakran túllépi a köbméterenkénti 70 mikrogrammot, nem ritkák a 150-200 mikrogrammos értékek sem. A vonatkozó jogszabály szerint a koncentráció egy évben **legfeljebb 35 napon haladhatja meg az egészségügyi határértéket, vagyis a köbméterenkénti 50 mikrogrammot.**² Budapesten viszont az elmúlt évek során a 35 nap többszörösén (2005-ben és 2006-ban például 163 napon) lépte túl a légszennyezettség a határértéket. Az önkormányzatnak minden évben már a 36. ilyen napon haladéktalanul tájékoztatnia kellett volna a lakosságot, valamint intézkedési tervet kellett volna kidolgoznia és végrehajtania a légszennyezés csökkentése érdekében.³

Az Egészségügyi Világszervezet szerint a gépjárművekből a levegőbe kerülő **porszennyezésre nem lehet megadni olyan egészségügyi határértéket, amelynek betartásával biztosan nem károsodik az emberek egészsége.** Ezért az ilyen szennyezést a lehető legkisebbre kell csökkenteni.⁴

A Petícióban is említett adatok forrásainak megjelölésével itt megismételjük tehát: porszennyezettség tekintetében Budapest Európa egyik legszennyezettebb nagyvárosa, és Közép-Európa városai között is igen kedvezőtlen helyet foglal el.⁵ A fővárosban évente mintegy 2000 ember hal meg idő előtt a levegő porszennyezettsége miatt, a megbetegedések száma eléri a százazret.^{6,7} Az asztmás megbetegedések száma Budapesten az utóbbi 25 évben a tízszeresére, a tüdőrákosoké több mint

¹ <http://www.dhnet.be/infos/belgique/article/197818/prealerte-wallonne-a-la-pollution.html>

² 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről

³ 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról

⁴ <http://www.euro.who.int/document/e79097.pdf>

⁵ http://www.iiasa.ac.at/rains/CAFE_files/baseline3v2.pdf

⁶ <http://www.apheis.net/ApheisNewCityReports1.PDF/Budapest%2520city%2520report.pdf>

⁷ <http://www.who.int/heli/risks/urban/urbanenv/en/index.html>

háromszorosára nőtt.⁸ Egyre több a gyermek szenved asztmában, allergiában, ami régebben egyáltalán nem volt jellemző.⁹ A levegőszennyezés évente sok milliárd forint kárt okoz, számottevően rontva nemcsak a főváros élhetőségét, de nemzetközi versenyképességét is.

Világszerte számos város példája bizonyítja, hogy rövid idő alatt elfogadható költséggel hathatós intézkedéseket lehet hozni a levegőszennyezés csökkentésére.¹⁰ **Örvendetes, hogy az utóbbi időben lassan a Fővárosi Önkormányzat is elkezdett ennek megfelelő lépéseket tenni, amiben nagy szerepe van a nyomásgyakorló és szakértői javaslatokat betervező civil szervezeteknek.** Így például egyre több buszsávot létesítenek, jelentősen emelték és kiterjesztették a tehergépkocsik behajtási díját, elkezdték a Belváros forgalomcsillapítási terveinek elkészítését. Üdvözlendő az a bejelentés is, hogy zöld zóna kialakítását, a környezetet leginkább szennyező autók belvárosi kitiltását tervezik.

Sajnos azonban a helyzetet számottevően rontó intézkedésekre is sor került. Ilyen a BKV viteldíjainak drasztikus emelése, a fővárosi erdők forgalomképtelenből „korlátozottan forgalomképesé” történt átsorolása, egyes zöldterületek építési övezetté való átminősítése, a parkolás ingyenessé tétele a legsúlyosabb szmog idején, s olykor a szakértői javaslatok és vélemények elleni felszólalás is.

A BKV-viteldíjainak emelése azért rontja a levegő minőségét, mert autózásra ösztönöz. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy a tömegközlekedési viteldíjak emelése minden esetben utasok elvesztéséhez vezet. Az emelés ugyanakkor a BKV számára se eredményez többletbevételt. 1990 és 2008 között – reálértéken számolva – a jegyek ára 187 százalékkal, a dolgozói bérleteké 94 százalékkal, a tanuló bérleteké 261 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a BKV bevétele mindössze 11 százalékkal nőtt! 2007-ben az előző évhez képest 8 százalékkal csökkent a BKV utasainak a száma, aminek fő oka a jelentős áremelés volt. A BKV árai már meghaladják sok nyugat-európai város viteldíjait. Pedig már Baross Gábor, egykori közlekedési miniszter tudta, a kevesebb többlet ér: a jegyárak csökkentésével vonzóbbá tette a vasutat, és az eredmények őt igazolták.

Ugyanakkor a BKV nemrég olyan használt buszokat kívánt vásárolni, amelyeket Nyugaton már nem állítanak forgalomba a környezetszennyezésük miatt. Pedig nyugat-európai tanulmányok kimutatták, hogy a drágább az olcsóbb: a környezetszennyezés miatt sokkal nagyobb veszteségek érnék a lakosságot, mint amennyivel többbe kerül a korszerű buszok beszerzése!¹¹ A használt buszok megvásárlása ellentétes lenne azzal az ígérettel is, amit a Fővárosi Önkormányzat írásban tett a civil szervezeteknek: „A BKV Zrt. műszaki és fejlesztésért felelős részlegei ígéretet tettek, hogy a jövőben úgy a fejlesztéseknél, mint a beszerzéseknél a lehető legkorszerűbb motorral szerzik be a járműveket.” Ez ma a legalább Euro-5-ösnek megfelelő motort jelent.

Követeljük, hogy a Fővárosi Közgyűlés által 2006 májusában elfogadott Levegőtisztaság-védelmi Intézkedési Program minden pontjához 2008 májusáig készítsenek részletes intézkedési tervet konkrét határidőkkel, felelősökkel és előirányzott forrásokkal. Különösen fontosnak tartjuk az alábbi intézkedések mielőbbi megvalósítását:

1. Jelentősen szigorítsák a fővárosi szmogriadó-rendeletet, különös tekintettel a tájékoztatási és riasztási küszöbértékek csökkentésére.
2. Gyorsítsák fel a tömegközlekedési járművek forgalmi előnyben részesítését célzó intézkedéseket (buszsávok kialakítása és megvédése az egyéb forgalomtól, a közlekedési lámpáknak a tömegközlekedésre hangolása stb.).
3. A BKV csak olyan autóbuszokat vásároljon, amelyek megfelelnek a legkorszerűbb környezetvédelmi követelményeknek.
4. A régebbi BKV-autóbuszokat lehetőség szerint lássák el részecskeszűrőkkel.

⁸ <http://www.koranyi.hu/evkonyv06/evkonyv.htm>

⁹ http://www.levego.hu/letoltes/kapcsolodo_anyagok/heimpal-sajto_080129.pdf

¹⁰ Ld. például: http://www.levego.hu/konyvtar/olvaso/automentes_osszefoglalo.pdf

¹¹ Ld. például: <http://www.lelegzet.hu/archivum/2005/06/3275.hpp>

5. Javítsák a tömegközlekedés színvonalát. A járatok bármilyen megváltoztatására irányuló terv esetén a döntés előtt legalább két hónappal tájékoztassák a közvéleményt annak érdekében, hogy megfelelő idő álljon rendelkezésre a véleményezésre és a vélemények figyelembevételére.
6. Kezdeményezzék a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnál az elővárosi tömegközlekedés jelentős javítását.¹²
7. Javítsák a gyalogos közlekedés feltételeit (egyebek mellett biztosítsák, hogy a gyalogosok mindenütt zavartalanul közlekedhessenek a járdán).
8. Jelentősen javítsák a kerékpáros közlekedés feltételeit annak érdekében, hogy az – a sok éves lemaradást bepótolva – a városi közlekedés egyenjogú és szerves részévé váljon.
9. Sürgessék, hogy a Pénzügyminisztérium kezdeményezze a gépjárműadóról szóló törvény módosítását annak érdekében, hogy adódifferenciálással ösztönözzék a részecskeszűrőkkel felszerelt járművek elterjedését.
10. Korlátozzák a személygépkocsi-forgalmat. Még ebben az évben vezessenek be dugódíjat Budapest területén.¹³
11. A belső kerületekben korlátozzák az Euro-5-nél rosszabb kategóriájú gépjárművek forgalmát.
12. Fogadják el Budapest parkolási stratégiáját (amihez jó alapot ad a 2003-ban kidolgozott tervezet¹⁴) és vezessenek be ennek megfelelő intézkedéseket.
13. Hozzanak további intézkedéseket a tehergépkocsi-forgalom ésszerűsítésére.
14. Gyorsítsák fel a Belváros forgalomcsillapításának előkészítő munkáit annak érdekében, hogy a javasolt intézkedéseket mielőbb be lehessen vezetni.
15. Egyetlen négyzetméter zöldterületet se minősítsenek át beépíthető övezetté.
16. Vonják vissza azokat a rendelkezéseket, amelyek az önkormányzati tulajdonú erdőket forgalomképtelenből korlátozottan forgalomképesé minősítettek át.
17. Különítsenek el megfelelő forrásokat a lakosság tárgyszerű, hiteles és széles körű tájékoztatására a levegőszennyezés mértékéről és veszélyeiről, valamint a lehetséges megoldásokról.

Budapest, 2008. február 17.

Levegő Munkacsoport

Greenpeace Magyarország

Magyar Kerékpárosklub

Critical Mass

Zöld Fiatalok

Védegylet

Nagycsaládosok Országos Egyesülete

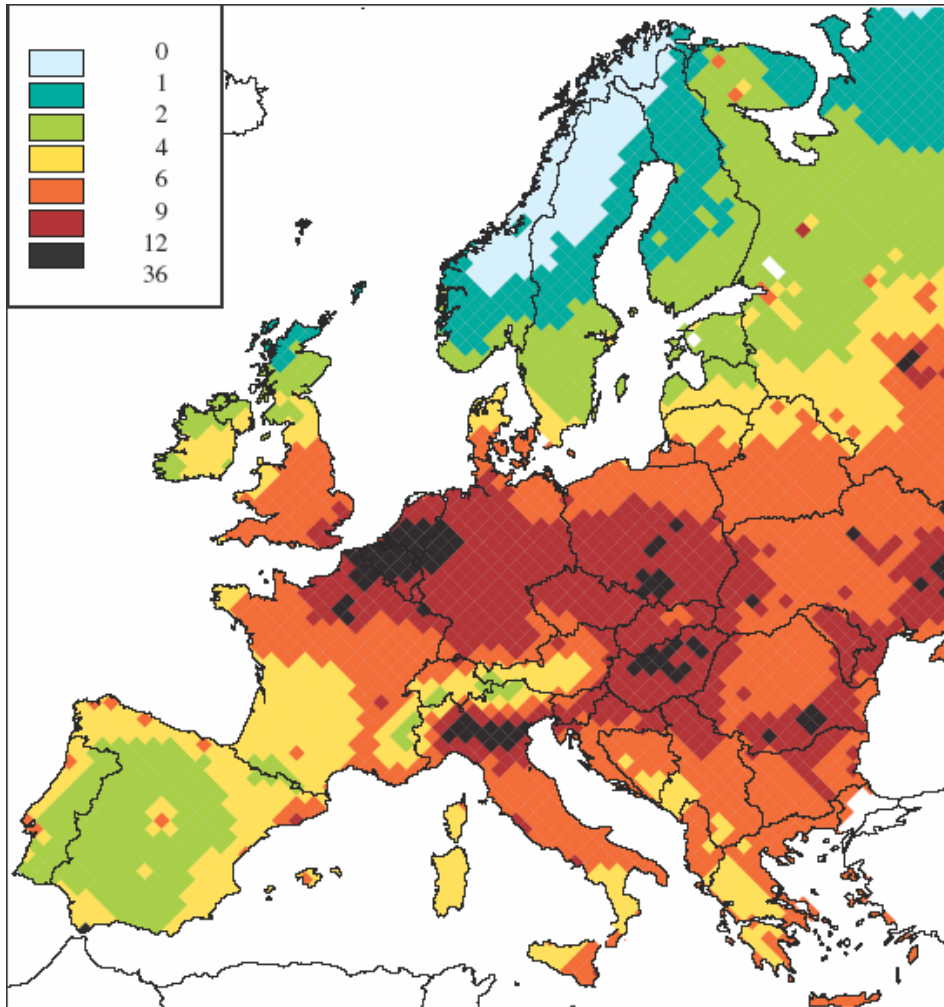
TAVASZ Egyesület

¹² Ehhez jó alapot ad a GKM megbízásából készült tanulmány, ld. a http://www.levego.hu/letoltes/kapcsolodo_anyagok/bp-kozl-megoldas_20070301.pdf, illetve a http://www.levego.hu/letoltes/kapcsolodo_anyagok/atterheles.pdf címen

¹³ A Levegő Munkacsoport szövetségéről javaslatot dolgozott ki egy rendelettervezetre: http://www.levego.hu/letoltes/kapcsolodo_anyagok/parkolas-mod-jav_0712.pdf

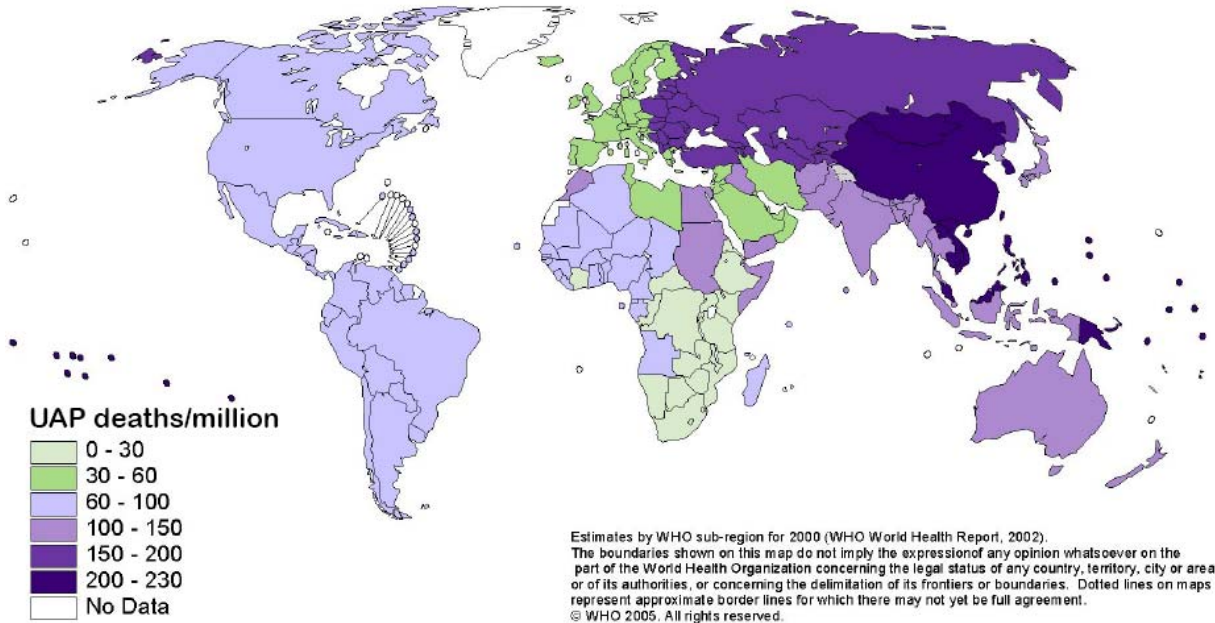
¹⁴ <http://www.levegzet.hu/archivum/2003/13/2908.hpp>

Várható átlagos életvesztés az ember okozta porszennyezés miatt Európában (hónap)

Forrás: M. Amann, I. et. Al.: Scope for further emission reductions: The range between Current Legislation and Maximum Technically Feasible Reductions, International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) Laxenburg, Austria, 2004, http://www.iiasa.ac.at/rains/CAFE_files/baseline3v2.pdf

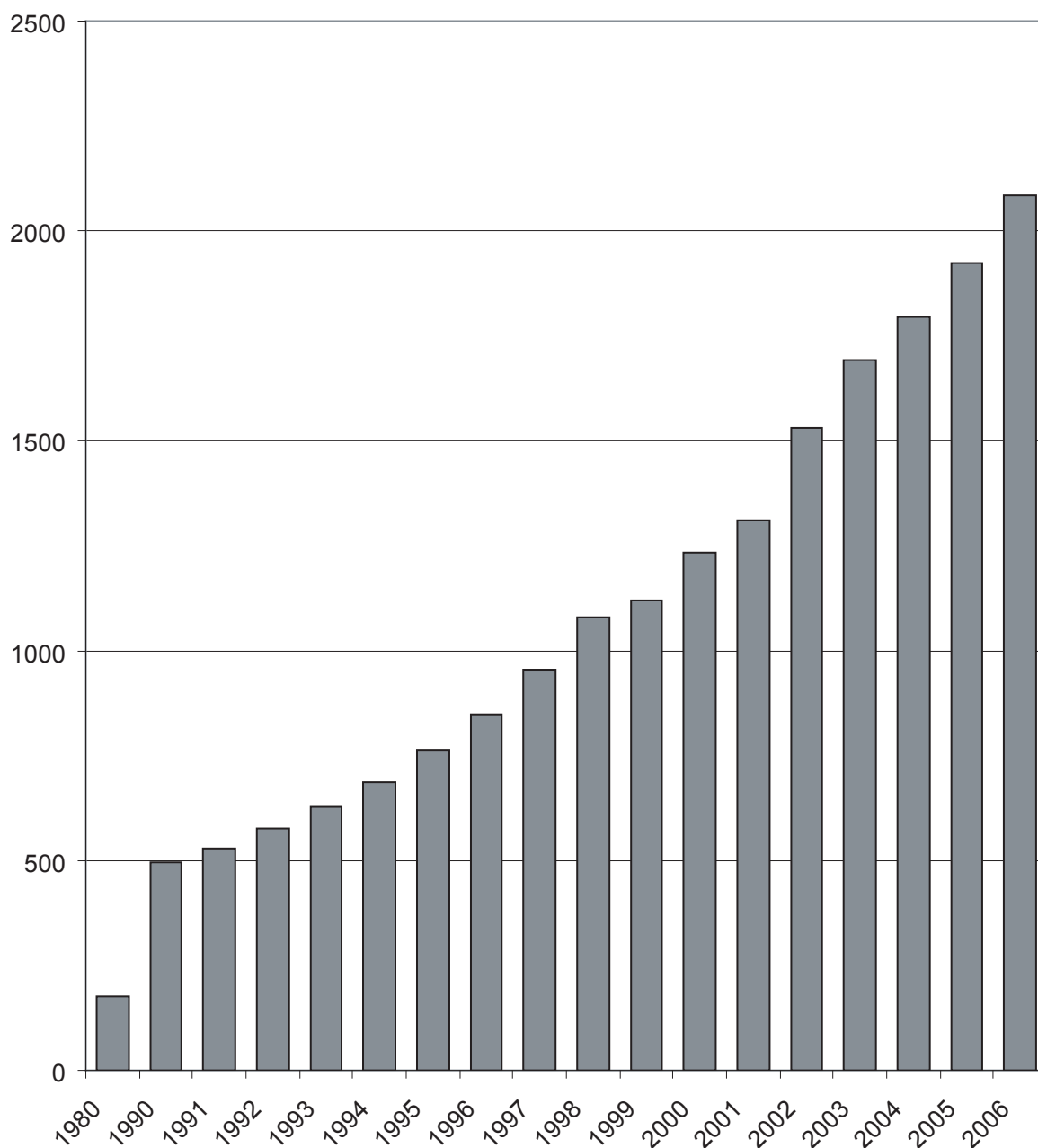
Halálozások a városi levegőszennyezés miatt (egy millió lakosra, évente)

Forrás: Egészségügyi Világszervezet, <http://www.who.int/heli/risks/urban/urbanenv/en/index.html>

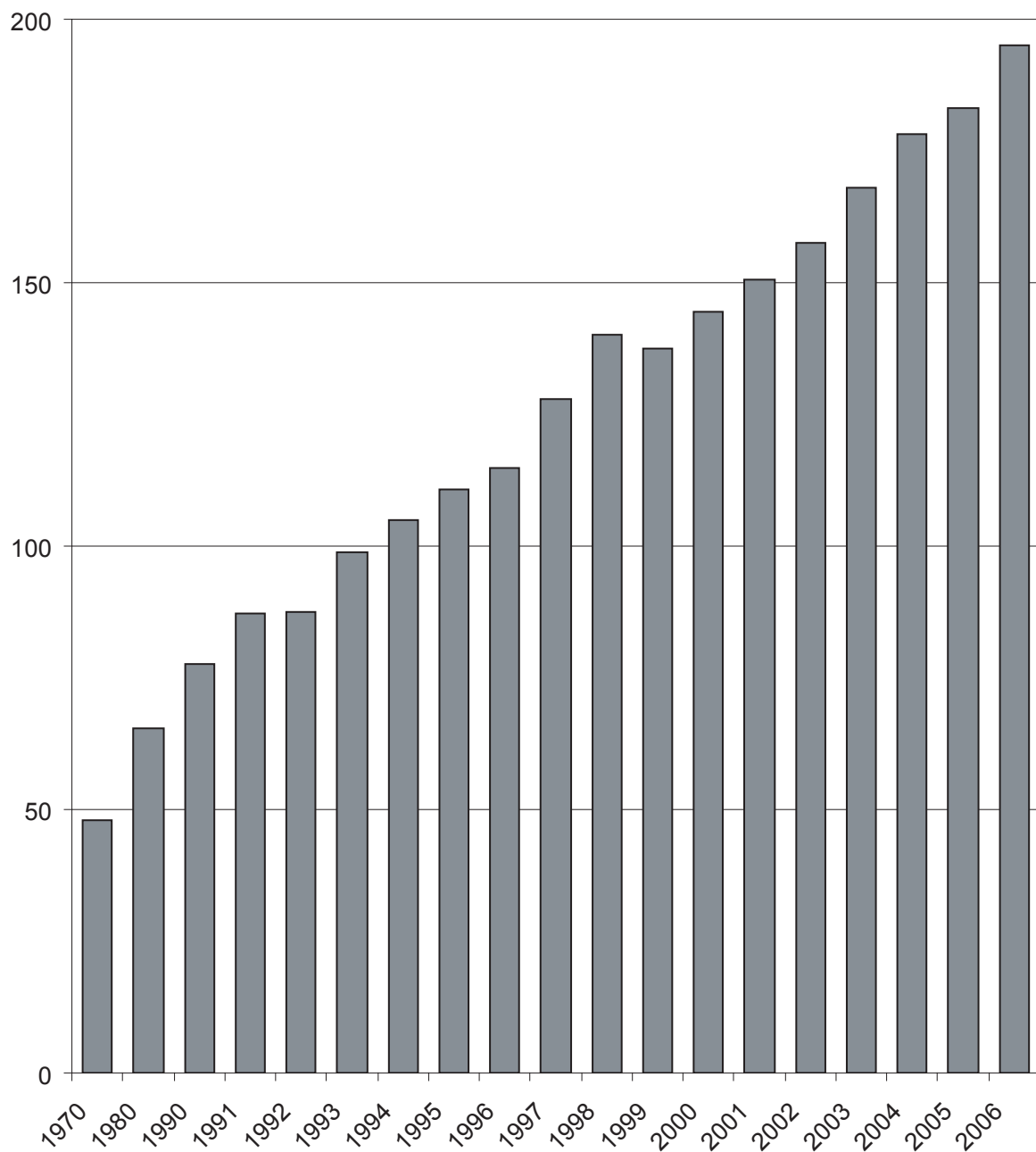
Az asztmás betegek számának alakulása Budapesten 1980-2006 között (100 000 lakosra)

Forrás: Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet

A tüdőrákos betegek számának alakulása Budapesten 1970-2006 között (100 000 lakosra)

Forrás: Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet